

МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІТИЧНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ ТА ЗАКОНОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

Шапран Ю. В.

*аспірантка кафедри теорії та історії права та держави
Інституту права*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Важливою складовою будь-якого наукового дослідження є визначення методологічної основи здійснення науково-дослідної діяльності. Це обумовлено не лише формальними вимогами до підготовки наукових робіт в Україні, але і логікою та об'єктивною витребуваністю забезпечення послідовності, повноти та всебічності пізнання предмету наукового дослідження. На нашу думку, необхідність вивчення та встановлення методологічної основи наукового дослідження теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму обумовлено:

– по-перше, складністю та багатоаспектністю вказаних аспектів взаємодії, що стосується вивчення закономірностей детермінації такої взаємодії, її розвитку та можливих шляхів посилення. Саме особливості предмету дослідження мають бути проаналізовані та враховані при визначенні методологічної основи та встановленні функціонального потенціалу її складових;

– по-друге, доктринальною дискусійністю та остаточною невизначеністю розуміння складових та функціональних можливостей методології наукових досліджень, а також порядку і умов визначення методологічної основи наукових досліджень державно-правових явищ;

– по-третє, науковою та практичною неоднозначністю застосування складових методології дослідження при здійсненні науково-дослідної діяльності.

Юридична доктрина характеризує методологічну основу пізнання закономірностей державно-правової дійсності досить неоднозначно. Ряд вчених розглядають методологічну основу виключно через процес здійснення наукового дослідження за допомогою необхідного досліднику інструментарію [1, с. 14–16; 2, с. 176; 3, с. 68]. Поширеною також є думка вчених про те, що методологію в цілому слід розглядати як самостійну науку, яка наділена власним предметом та методами дослідження, а її призначенням є вироблення пізнавального інструментарію та методики його використання для забезпечення всебічності, повноти

та об'єктивності наукового дослідження [4, с. 26; 5, с. 94]. Незважаючи на неоднозначність розуміння методологічної основи наукового дослідження державно-правових явищ та процесів в цілому, а також дослідження питань взаємодії законотворчості та політичного плюралізму зокрема, слід також відзначити наявність певних сучасних факторів, які впливають на формування дослідником методологічної основи для вивчення заявленої ним проблематики. На нашу думку, слід погодитись з поглядами вчених про те, що сьогодні наявним є плюралізм методологічних підходів та методів наукового пізнання, наслідком чого є те, що сам процес наукової роботи відбувається за умови відсутності єдиних і уніфікованих методологічних підходів і методів до пізнання явищ правової реальності.

Слід відзначити, що складність і багатоаспектність теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму, з одного боку, а також методології наукового дослідження, неоднозначність її доктринального розуміння – з іншого боку, визначають необхідність індивідуалізації методологічної основи дослідження конкретного предмету наукового пізнання, в тому числі і предмету цієї наукової роботи. В пізнавальному плані суттєво актуалізується питання індивідуалізації методологічної основи наукового дослідження саме теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму. На переконання вчених, саме предмет дослідження є вихідною константою, відповідно до якого дослідник в подальшому має визначити методологічний інструментарій [6, с. 27–29; 7, с. 14; 8, с. 121]. Керуючись таким пізнавальним підходом, вбачається можливим врахувати особливості теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму, відповідно до якого індивідуалізувати методологічний інструментарій.

Враховуючи пізнавальну доцільність індивідуалізації методологічної основи цього наукового дослідження, вважаємо за доцільне взяти за основу традиційний підхід, що склався в юридичній науці, та стосується виокремлення наступних складових методологічної основи: принципи наукового пізнання, методологічні підходи та методи наукового дослідження [9, с. 27–28; 10, с. 31–32; 11, с. 14], а також визначення їх функціональних можливостей по відношенню до теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму (що фактично і буде проявом індивідуалізації методологічної основи до предмету наукового пізнання. – *Прим. авт.*).

На підставі аналізу доктринальних підходів до розуміння методології та її складових, вважаємо, що методологічну основу дослідження теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму мають становити:

1) *принципи наукового пізнання* (історизму, обґрунтованості, об'єктивності, всебічності, професійності);

2) *методологічні підходи наукового дослідження* (діяльнісний, системний, герменевтичний, феноменологічний, антропологічний, онтологічний);

3) *методи наукового пізнання*, до яких відносяться: а) філософські (світоглядні), що сприяють дослідженню законотворчості та політичного плюралізму крізь призму їх сприйняття як явищ, що виникли, існують і функціонують об'єктивно, підпорядковують законам логіки, можуть бути сприйняті, осмислені та усвідомлені за допомогою властивостей людського розуму; б) загальнонаукові (діалектичний, метафізичний, ідеологічний, матеріалістичний та ін.), які потенційно спроможні визначити наукознавчий потенціал феномену законотворчості та політичного плюралізму, виокремити та охарактеризувати теоретико-правові аспекти їх взаємодії як складових пізнавальної проблематики; в) спеціально-наукові (історико-правовий, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, прогностичний, моделювання), які можуть бути використані для посилення дослідження саме теоретико-правових аспектів взаємодії законотворчості та політичного плюралізму.

Література:

1. Алексеев С. С. Право. Азбука. Теория. Философия. Опыт комплексного исследования. М. : Издательская группа НОРМА – ИНФРА * М. 1998. 810 с.

2. Керимов Д. А. Методология права: предмет, функции, проблемы философии права. 2-е изд. М. : Аванта+, 2001. 560 с.

3. Козлов В. А. Проблема предмета и методологии общей теории права. Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1989. 120 с.

4. Козюбра Н. И. Понятие и структура методологии юридической науки. Методологические проблемы юридической науки : сб. науч. тр. / Отв. ред. Н. И. Козюбра. К. : Наукова думка, 1990. 136 с.

5. Кохановский В. П. Философия и методология науки : учебник для высших учебных заведений. Ростов н/Д : Феникс, 1999. 576 с.

6. Новиков А. М., Новиков Д. А. Методология научного исследования. М. : Либроком. 280 с. URL : <http://www.methodolog.ru/books/mni.pdf>. (дата звернення: 12.06.2019 р.).

7. Демидов А. И. О методологической ситуации в правоведении / А. И. Демидов // Правоведение. – 2001. – № 4. – С. 14–22.

8. Кунев Ю. Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема / Ю. Кунев // Право України. – 2009. – № 11. – С. 118–123.

9. Марченко М. Н. Теория государства и права : Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. 640 с.

10. Скакун О. Ф. Теорія права та держави : Підручник. Вид. 3-тє. К. : Алерта, 2012. 524 с.

11. Лапаева В. В. Конкретно-социологические исследования в праве : Монографія. М. : Юрид. лит., 1987. 144 с.

ПРАВОВІ ЗВИЧАЇ ТА ТРАДИЦІЇ ДАВНІХ СЛОВ'ЯН У СФЕРІ ОХОРОНИ ЛІСІВ

Юркевич М. В.

голова

Господарського суду Львівської області

м. Львів, Україна

Актуальність теми дослідження пов'язана з необхідністю захисту українських лісів від хижацького використання, незаконних рубок, а також інших правопорушень. Одним із дієвих шляхів вирішення даного завдання є підвищення ефективності норм відповідальності за порушення лісового законодавства, яке характеризується наявністю значного числа нормативно-правових актів, які часто суперечать та дублюють один одного. В таких умовах доцільно звернутися до історичного досвіду, накопченого в різні часи, а особливо в період існування Київської Русі.

Аналіз публікацій показує, що питання охорони лісів у Київській Русі розглядалися у роботах: Є.В. Анічкова, В.Є. Борейко, Є.Г. Вейденбаума, Б.О. Грекова, Б.В. Кіндюка, О.І. Логвіненко, Г.С. Лозко, та ін. Незважаючи на наявність цих праць, витоки лісового законодавства та процес формування норм відповідальності за порушення у цій сфері не отримали комплексного дослідження і тому потребують своєї систематизації та подальшої розробки.

Метою роботи є дослідження давньо-слов'янських звичаїв, обрядів, традицій та ритуалів, направлених на охорону лісів.

Викладення матеріалів дослідження необхідно розпочати з того, що процес формування лісового законодавства як нормативно-регулятивної системи суспільних відносин з охорони цього природного ресурсу проходив за складним сценарієм. Цілком зрозуміло, що норми юридичної відповідальності характеризувалися значною динамікою свого становлення та закріплення в змісті нормативно-правових актів. До числа джерел права відносяться правові звичаї, які виникають на основі стихійно створюваних правил та через певний час стають